

Nonne tur/retur

Søgen efter tryghed, orden og forudsigelighed kan forklare Helene Hägglunds klostergang. Efter at have aflagt nonnedragten har hun gjort op med dette livsafsnit – og skrevet en interessant erindringsbog.

Anmeldelse ■ Af Kjeld Hesselmann

■ Pressemeldelsen fra forlaget bekendtgør, at det er en bog om ”nonnen, der mistede sig selv”. Og videre, at hun gik ”fra drengeglad teenager til underkuet nonne. Sådan gik det danske Helene Hägglund, der tilbragte tolv år under en magtfuldkommen abbedisse.”

Bogen, det hele handler om, er *Nonne tur/retur – magt og afmagt bag klostermurene*.

Og så er scenen ligesom sat. For at interessere sig for en bog af en ukendt forfatter, som skriver om sig selv, må der være nogle godbidder undervejs og et lys for enden af tunnelen. Ellers skulle pokker begive sig i lag med læseprocessen. For en del læsere vil det, at en (frafalden) nonne skriver om sit liv, vække en vis nyfikenhed (Nonnen og sømanden ...). Nærværende anmelder ser imidlertid kombinationen af naturlig livsglæde og påtvungen livsfornægten for så interessant, at dette er nok til at befordre en læselyst.

På bogens omslag ses en kæk fysiognomi ganske vist omsluttet af nonnedragtens tætsluttende hovedbeklædning – men det friske ansigt og livsglæden er intakt. Hvad er det, der befordre en personlig udvikling fra tilsyneladende ukompliceret teenager til en indordning under et selvtilstrækkeligt autoritært system? Ja, det ”ukomplicerede” var jo ikke så ukompliceret alligevel. En søgen efter tryghed, orden, forudsigelighed – og, ja, en større sag var drivkraften, dynamoen bag den unge Helenes odysse i disse mørke regioner af den menneskelige tilværelse.

Ind i klosteret – og ud igen

Talrige er beretningerne om skilsmissebørns fortløbende søgen efter det tabte fundament, og Helene Hägglund er en af dem. Hun fandt, hvad hun søgte, i et kloster nær Grenå.

Et nænsomt omdannet slot/gods med voldgrav og det hele. Moder Benedicta er imidlertid den onde ånd i dette hierarkiske menageri. Dog ikke i begyndelsen, hvor hun nærmest har helgenagtig status i den purunge Helenes bevidsthed.

Som årene går, ser den nylig indviede nonne stadig flere menneskelige brist hos denne despotiske chef. Sigende er nyindretningen af hele klosterets interiør. Det er de bedste møbelstoffer, designede møbler og andet udstyr, der er så stik imod nonneordenens fattigdomsfilosofi, at det i hvert fald springer i øjnene på forfatteren.

De mere eller mindre tilfældige disciplinærstraffe, som abbedissen udsteder, gør, at den unge nonne mere og mere tager afstand til livet bag klosterets mure. Det må komme til et brud. Overvejelserne sætter det eksistentielle i relief. Hvad vil den unge kvinde? Er det det rigtige liv, der leves?

Ad omveje slipper vor anfægtede nonne omsider fri af klosterlivet. Seksualiteten, ønsket om et varmt forhold til et andet menneske og ikke et abstrakt kærlighedsforhold til den ydmygede frelser er det, som i sidste ende får overtaget. Og godt for det, havde jeg nær sagt.

Totalitarismens credo

Det, der fik den unge kvinde til at sværme for en nonnetilværelse, var først og fremmest et behov for at høre til. Den manglende familie var i baggrunden (faderen), og dette behov kombineret med frihed fra kønslivets problematik og livets lethed i det hele taget, hvis en anden instans tog over, var drivkraften i hendes religiøse stræben.

Midtvejs i beretningen ses den mekanisme i funktion, der gør samvittighedens stemme tavs. Autoriteten kommer i sidste ende fra Gud, så hvad skal jeg så bekymre mig om?

Sættes der spørgsmålstegn ved selv den mindste ting, har det uanede implikationer, som Helene Hägglund selv siger: ”Hvis jeg begyndte at sætte spørgsmålstegn ved en lille del af det, hun (abbedissen, K.H.) sagde, så var jeg tvunget til at sætte spørgsmålstegn ved alt. Alt eller intet.” Det er totalitærens credo! De, der ikke er med mig, er imod mig, synes devisen at være for klosterets onde ånd. En magtfuldkommenhed på linje med berygtede diktators – det er kun monstrøsitetens omfang, der gør en forskel. Selve psykologien bag er den samme, uafhængig af hvad personer selv bruger af floromvundne bortforklaringer af deres magtbrynde.

Her er hovedpersonen og fortælleren omsider kommet så vidt i sine betragtninger, at hun åbent, for sig selv, lader sin tvivl komme op til overfalden. Men retorisk spørger hun dog sig selv en sidste gang, om det er hende selv, der tager fejl, eftersom hun synes at være den eneste af søstrene, der ser den menneskeforagtende magtbrynde hos priorinden og de øvrige feje benægten – hvis det *er* en benægten?!

I sidste del, benævnt ”Transfer 2000-2003”, spørger nonnen, om alle hendes trængsler med det modvillige klerikale bureaukrati virkelig er Guds vilje: ”Men Gud tav. Som sædvanlig. Den, han elsker, tugter han. Spørgsmålet var, om den tugtede kunne blive ved med at elske ham.” En måske lidt naiv måde at stille et eksistentielt spørgsmål på.

Lyt til dig selv!

Til forskel fra Moon-bevægelsen, Scientology-kirken, Jehovas Vidner og andre mere eller mindre obskure sekter og bevægelser er den katolske nonneorden Benediktinerne dog således indrettet, at på et hvilket som helst trin på den åndelige vej er den søgende fri til at bryde af – med nogen vanskelighed, forstås.

Som antidosis til usikre unge, af den ene eller anden kategori, er vi ikke i besiddelse af et mirakelstof, der gør dem fri af fristelsen til at indordne sig under autoritære systemer. Det almindelige liv – som det byder sig til, hvad enten vi taler om Vesten eller andre kulturkredse – *er* jo ikke altoverskyggende ophidsende for et flertal, må vi erkende.

Så er der noget at sige til, at ubefæstede sjæle lader sig indfange? Og der *er* noget åndsforladt ved vores forbrugersamfund. Øvelsen går så ud på at differentiere spiritualitet og religion som materiel institution.

Selv har Helene Hägglund ikke noget svar på disse både personlige og samfundsmæssige spørgsmål. Men hendes vidnesbyrd er opløftende i den forstand, at hun ser det livsfornægtende i institutionen og tager konsekvensen, også selv om det efterlader hende blottet over for både den klerikale og verdslige omverden. Hun stræbte – og fejlede. Efterfølgende kunne hun dog se sig selv i øjnene som én, der var ærlig over for sig selv, og som én, der valgte det levende liv.

Ægte religiøsitet/spiritualitet kan ikke rummes inden for en magtfuldkommen organisation. Så langt må vi i dag være nået i vor erkendelse. Præster, abbedisser, imamer, mullaher, rabbinere skal *alle* vises disrespekt, når de fremturer med uimodsigelige teologiske ”sandheder”. Lyt til vismanden/kvinden (i dig selv) og den, der taler med uforfalsket tunge, men var dig for organisationens mand eller kvinde, som næsten altid er kendetegnet ved en skråsikker, moraliserende tone og en løftet pegefinger over for det levede liv.

Kjeld Hesselmann

BOGDATA ■

Helene Hägglund: ”Nonne tur/retur – magt og afmagt bag klostermurene”. København: Kristeligt Dagblads Forlag, 2009. 255 sider. 249 kr.

